

Restauriranje baštinenog dobra trebalo bi biti prihvatljivo ako sljedeći kriteriji budu zadovoljeni:

- baštinska vrijednost onog što će biti otkriveno ili pronađeno treba izrazito prevagnuti nad vrijednošću onog što će biti izgubljeno
- predloženi radovi trebaju biti opravdani snažnim dokazima o ranijem obliku te izvedeni u skladu s tim dokazima;
- sadašnje stanje, oblik u kojem se ono sačuvalo, nije rezultat nekog povijesno značajnog događaja;
- predloženi radovi poštuju raniji

Iluzionistički zidni oslik svoda svetišta crkve sv. Ilije proroka u Velikoj Kopanici s prikazom Posljednje večere očuvan je, iako je duže vrijeme bio preličen, a obnavljali su ga stručnjaci iz Hrvatskog restauratorskog zavoda u sklopu redovnog programa Ministarstva kulture kroz više godina temeljem proučavanja arhivske i fotodokumentacije, istražnih sondi, a ovdje je kao ilustracija promjena kroz vrijeme prikaz izgleda oslika

Nekada

Zatečen prebojan svod 2008.

... i restauriran oslik 2015. godine

oblik;

e) trebaju postojati dostatni resursi kako bi se održalo ono što je restaurirano.

Restauriranje je intervencija s namjerom da se otkrije ili pronađe ili obnovi neki element vrijednosti baštine koji je propao, nestao ili bio ranije uklonjen, umjesto da se naprosto održi status quo. Njome se mogu postići i druge dobrobiti konzerviranja, na primjer, popravkom krova zgrade koja ga nije ranije imala ona postaje i fizički i gospodarski održiva na dugi rok. Restauriranje nekih elemenata mjesta može biti poželjni prethodnik poduzimanju novih radova koji će nastaviti tamo gdje dokazi o restauriranju završavaju.

Pojam autentičnosti zahtijeva da prijedlozi za restauriranjem uvijek imaju posebno pomno opravdanje. Obnova oštećenih elemenata djela stvorenog rukom umjetnika normalno je suprotna pojmu autentičnosti i integriteta. Međutim, obnova oštećenih umjetničkih, arhitektonskih i krajobraznih djela

Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u Slavonskom Brodu

NOVI PRILOZI POZNAVANJU POVIJESNOG NASLJEĐA I KULTURNIH DOBARA BRODSKOG POSAVLJA

Baština - info

INFORMATIVNO-EDUKATIVNI IZBOR IZ STRUČNIH MATERIJALA ARHIVA MINISTARSTVA KULTURE (213)

Povijesne vrijednosti (V. dio)

Piše: Željka Perko, diplomirani inženjer arhitekture, pročelnica

U Velikoj Kopanici očuvana je i slika, oltarna pala - Uzašašće Isusovo

ti otkriveno ili pronađeno treba izrazito prevagnuti nad vrijednošću onog što će biti izgubljeno."

Svaka restauracija neizbježno uklanja ili zamučuje dio dokumenta o prošlim promjenama, pa tako smanjuje njegovu dokaznu vrijednost, a potencijalno utječe i na njegove povijesne i estetske vrijednosti. Restauracija može, međutim, povećati korist otkrivanjem vrijednosti kao što je integritet i kvaliteta neke ranije i važnije faze razvitka, što predstavlja poseban doprinos njegovoj važnosti. Pomna prosudba vrijednosti elemenata koji su u pitanju posebno je važna. Tamo gdje je značaj mjesta rezultat stoljetnih promjena, vraćanje restauracijom na raniji stadij razvitka vjerojatno neće udovoljiti tom kriteriju.

"Priroda predloženih radova opravdana je snažnim dokazima o evoluciji, a oni trebaju biti izvedeni u skladu s tim dokazima."

Dokaze o prošlom obliku, a posebno faze restauriranja koje je predloženo, treba pribaviti iz svih dostupnih izvora – od proučavanja tkiva (primarna zabilježba o njegovom razvitku), dokumentacije o njegovom izvornom izgledu ili postupku gradnje, te kasniju arhivsku građu, uključujući dokumentiranje ranijih intervencija.

Trebalo bi jasno izložiti dobivene rezultate tih istraživanja i donijeti njima potkrijepljene zaključke. Spekulativnu i uopćenu ponovnu kreaciju ne bi trebalo prikazati kao autentični dio. Potrebna je stručno utemeljena prosudba da bi se odredili argumenti koja bi opravdali restauraciju. *(nastavlja se)*

Zidni se oslik u unutrašnjosti crkve/kapele sv. Martina u Lovčicu sačuvalo samo fragmentarno u polukružnom svetištu te manjim dijelom na sjevernom zidu crkvenoga broda. Prikazan je niz svetaca te u središtu raspeti mladoliki Krist s glavom položenom na prsa, na ekspresivan način, s patničkim izrazom lica i anatomije tijela. Ako prihvatimo da likovi svetaca prikazuju dvanaest apostola, izvorno u polukaloti svetišta mogla je biti kompozicija „Rex Glorae“ (Krist u slavi)

Pogled na fragmente zidnog oslika

Detalj - prije restauriranja

... i poslije radova restauracije

u skladu s povijesnim, o kojem svjedoči tkivo, možda nije taj slučaj, ako je sam nacrt umjetnička tvorevina predviđena da je realiziraju drugi, te ako su dostupni potrebni materijali i vještine.

Ublažavanje putem evidentiranja je posebno važno prilikom restauracije.

Rezultate treba uključiti u ažuriranje početne analize svjedočanstva o restauriranju (koje će često biti prošireno ili modificirano u detaljima tijekom ranih faza rada), a rezultate odložiti u prikladan registar povijesnog okruženja.

"Baštinska vrijednost onog što će bi-